

FONDUL VERDE PENTRU CLIMĂ
MINISTERUL AGRICULTURII, DEZVOLTĂRII
REGIONALE ȘI MEDIULUI AL REPUBLICII
MOLDOVA

Proiectul GCF „Suport pentru Republica Moldova în stabilirea și fortificarea AND(Autoritate Națională Desemnată), elaborarea cadrului strategic și dezvoltarea programului național de angajare cu Fondul Verde pentru Climă(FVC).”

ATELIERUL de lucru: Angajarea Republicii Moldova cu Fondul Verde pentru Climă și identificarea priorităților naționale investiționale de adaptare la schimbările climatice și de atenuare a acestora

Programul de țară de angajare cu FVC și prioritățile naționale investiționale ale Republicii Moldova în domeniul atenuării schimbărilor climatice

Ion Comendant,
Consultant Național în cadrul Proiectului FVC

4 mai 2018, Chisinau

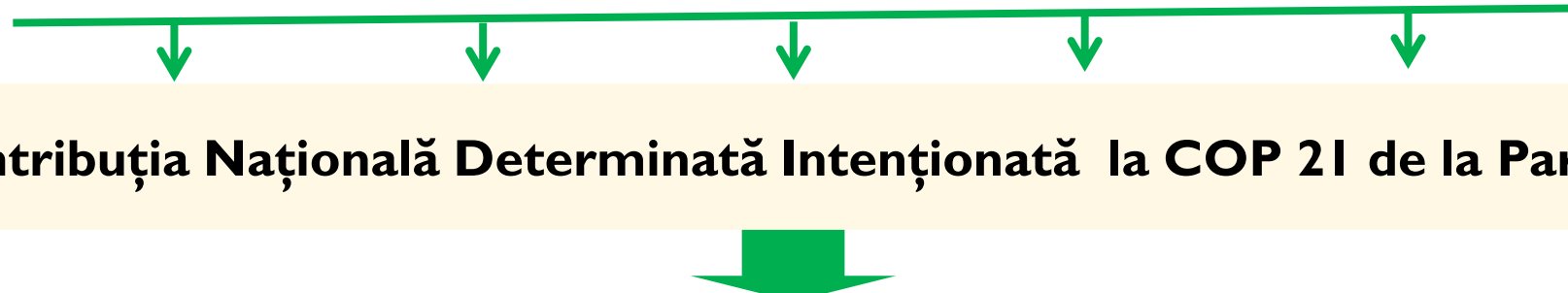
Cuprinsul

- ▶ Atenuarea emisiilor de gaze cu efect de seră:
Cadrul strategic al Fondului Verde
- ▶ Rolul și contribuția părților interesate cheie
- ▶ Prioritățile de programare
- ▶ Monitorizare, Raportare, Verificare
- ▶ Anexe: criteriile de selectare NAMA

Atenuarea emisiilor de gaze cu efect de seră: Cadrul strategic al Fondului Verde

► Contextul atenuării emisiilor de GES în R. Moldova

- Cu un PIB de circa 5,057 mii dolari SUA (PPC) pe cap de locuitor (2016), RM continuă să se distingă ca o țară cu venituri modeste.
- Este evident că creșterea economică ulterioară a țării va fi greu de realizat fără majorarea nivelului de emisii de gaze cu efect de seră.
- Este important ca în procesul creșterii economice să se asigure implementarea celor mai avansate politici și tehnologii, care conduc la crearea de emisii cât mai reduse. Aceasta, în mare parte s-a reușit: implementarea eficienței energetice, utilizarea surselor regenerabile de energie, conservarea solului, gestionarea durabilă a deșeurilor, etc

Contribuția Națională Determinată Intenționată la COP 21 de la Paris

Strategia de dezvoltare cu emisii reduse și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia, 2017

Atenuarea emisiilor de gaze cu efect de seră: Cadrul strategic al Fondului Verde

► Contextul atenuării emisiilor de GES în R. Moldova

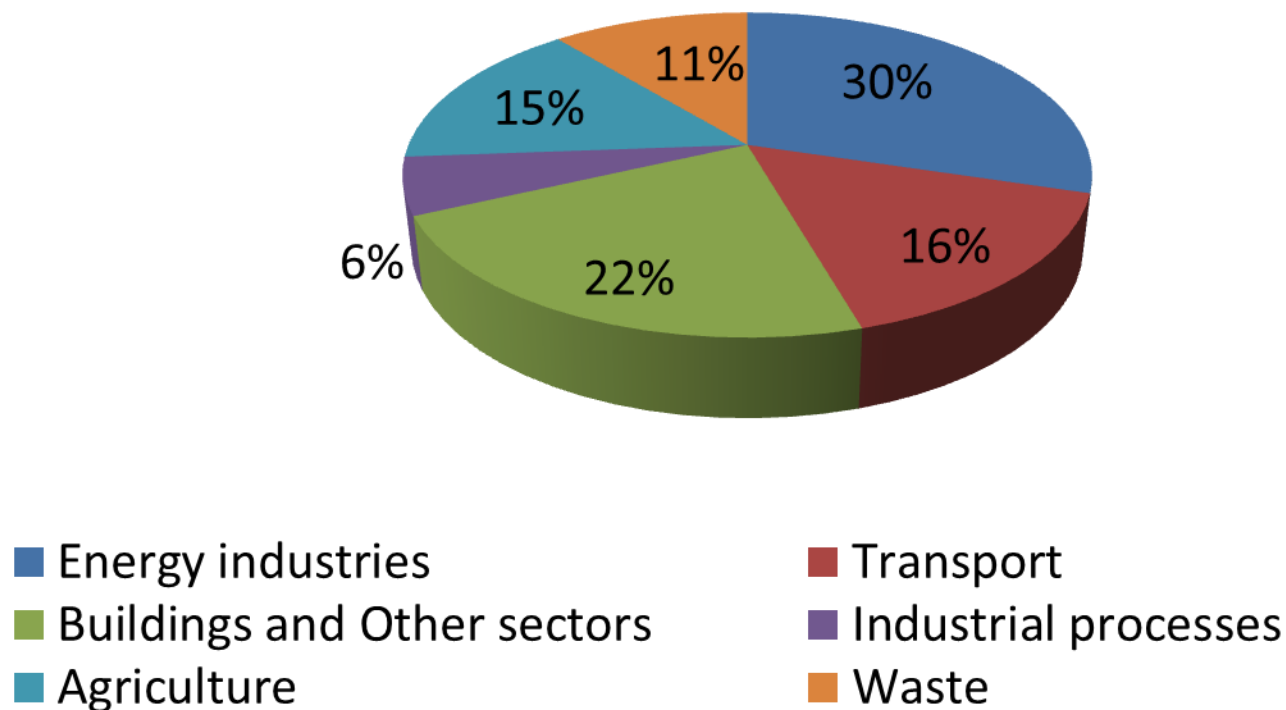
Țintele de reducere a emisiilor de GES

Sectoarele	Până în anul 2020		Până în anul 2025		Până în anul 2030	
	necondiț.	condiț.	necondiț.	condiț.	necon condiționat	con condiționat
Energie	78	82	76	82	71-74	82
Transporturi	49	56	41	48	30	40
Clădiri	78	79	79	81	77	80
Industrie	58	62	51	59	45	56
Agricultură	48	50	43	45	37	41
FTSCFTS	12	18	43	54	62	76
Deșeuri	23	26	46	51	38	47
TOTAL	65	71	69	76	64-67	78

Atenuarea emisiilor de gaze cu efect de seră: Cadrul strategic al Fondului Verde

► Contextul atenuării emisiilor de GES în R. Moldova

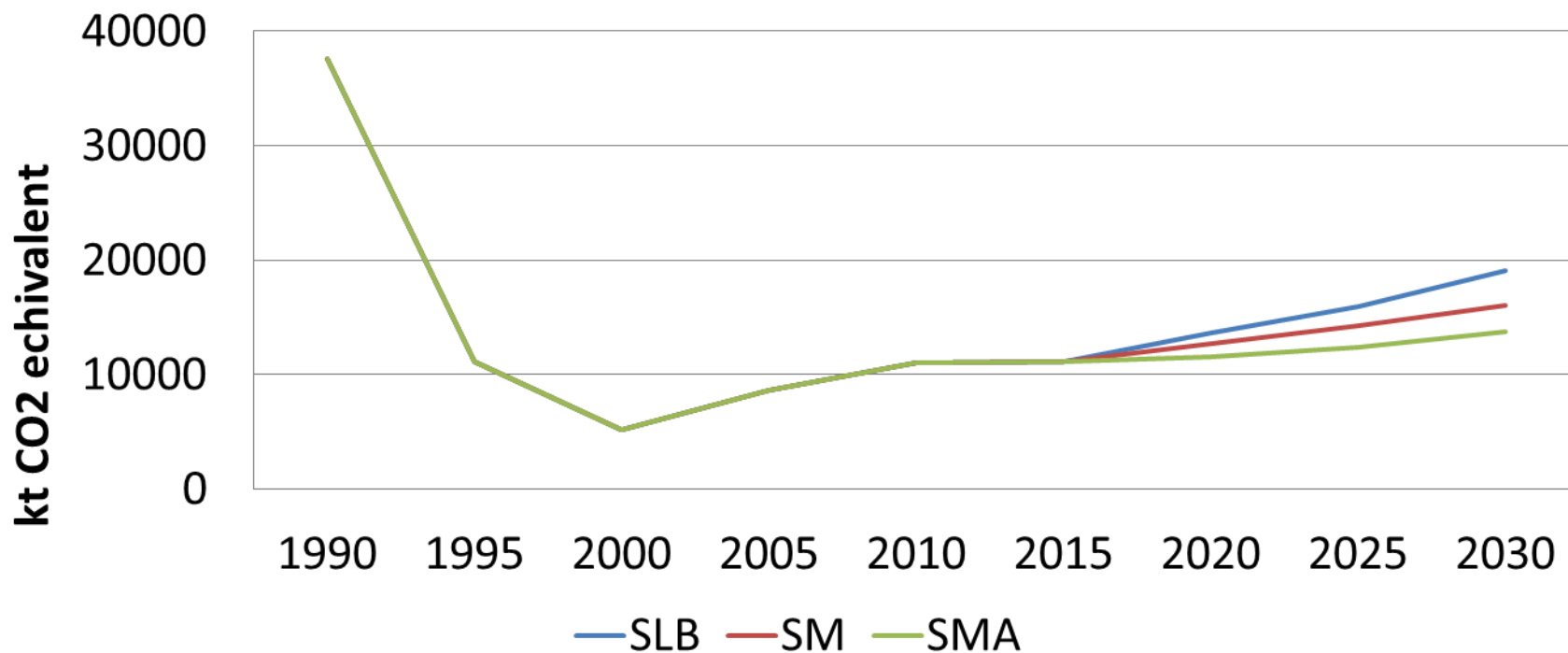
Ponderea emisiilor de GES pe sectoare pentru anul 2015

Atenuarea emisiilor de gaze cu efect de seră: Cadrul strategic al Fondului Verde

► Contextul atenuării emisiilor de GES în R. Moldova

Prospecțiuni agregate privind emisiile naționale de GES direct în RM

Atenuarea emisiilor de gaze cu efect de seră: Cadrul strategic al Fondului Verde

► Contextul atenuării emisiilor de GES în R. Moldova

Mijloacele financiare necesare atingerii obiectivelor CND, miliarde dolari SUA

Obiectivul	Total perioada 2018-2030		Total perioada 2021-2030	
	cu import al energiei electrice	fără import al energiei electrice	cu import al energiei electrice	fără import al energiei electrice
Necondiționat	3,741	4,627	2,413	3,299
Condiționat	4,901	5,106	2,250	2,455
TOTAL	8,642	9,733	4,663	5,754

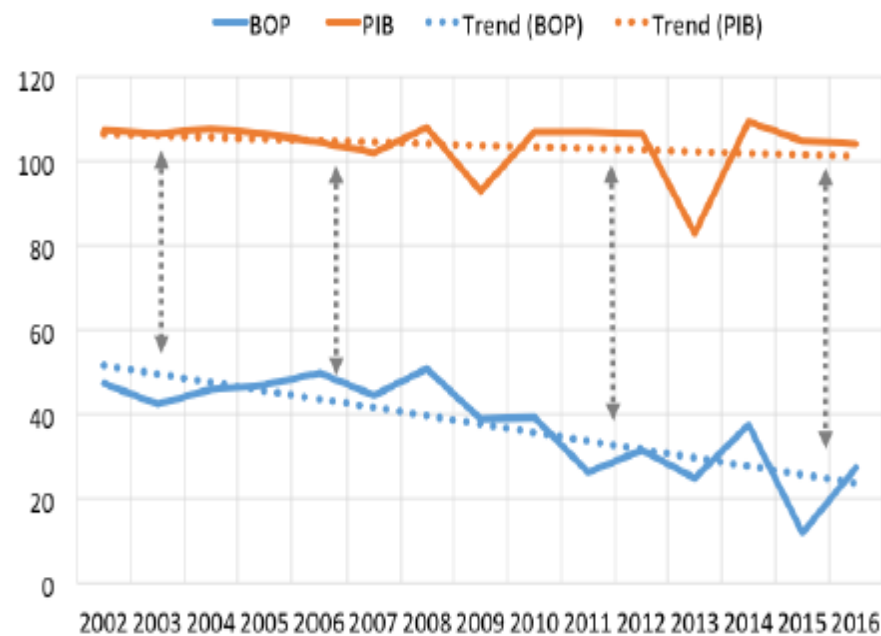
Atenuarea emisiilor de gaze cu efect de seră: Cadrul strategic al Fondului Verde

► Contextul atenuării emisiilor de GES în R. Moldova

Date macroeconomice ale R. Moldova

Surse: BNS, Barometrele de Opinie Publică, variate ediții

Surse: BNS, estimări Exper-Grup și Barometrele de Opinie Publică, variate ediții

Evoluția PIB-ului și balanța percepțiilor sociale

Atenuarea emisiilor de gaze cu efect de seră: Cadrul strategic al Fondului Verde

► Contextul atenuării emisiilor de GES în R. Moldova

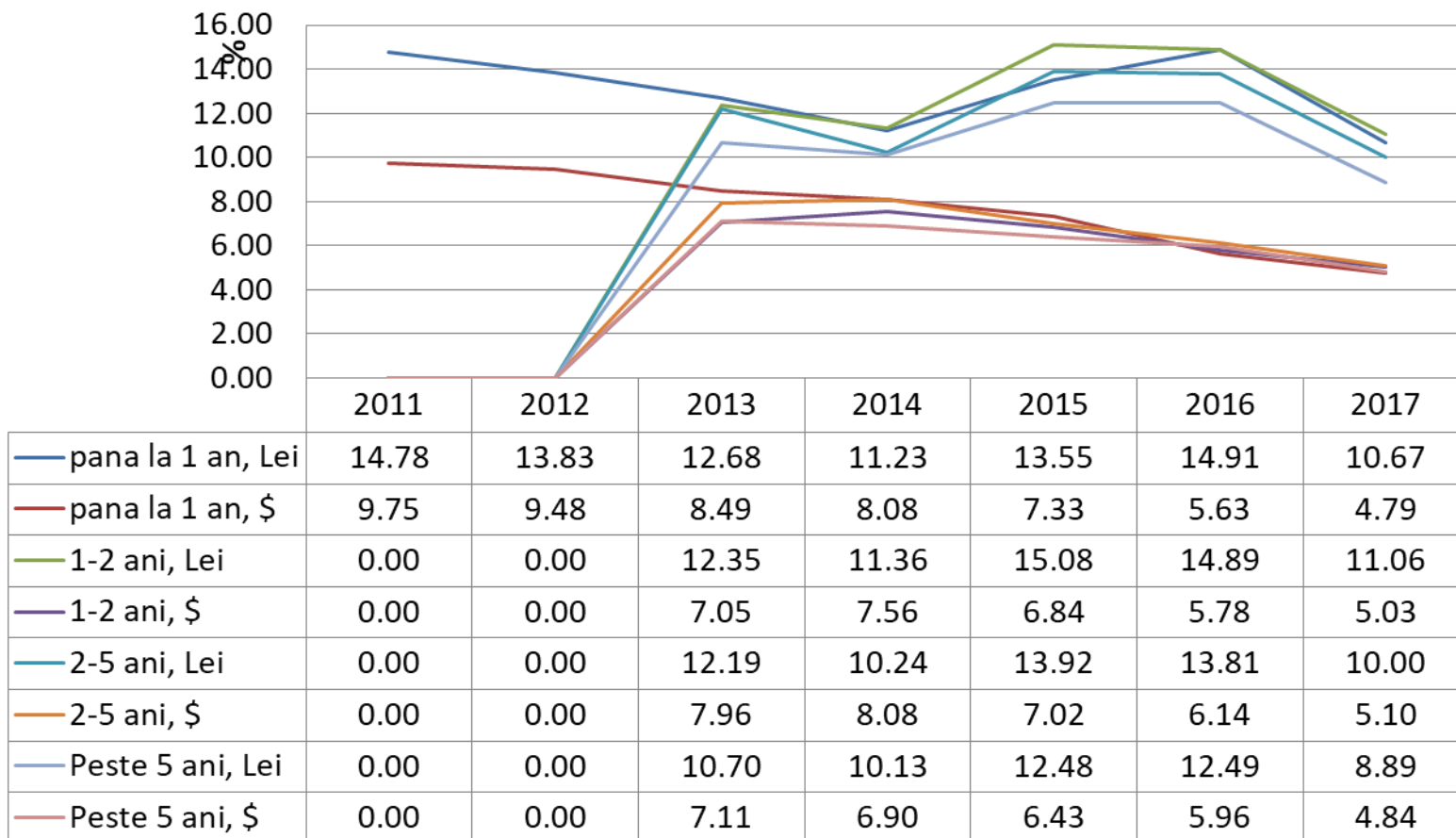
Depășirea situației: Noua Strategie de dezvoltare

- conducerea țării este în căutarea de noi abordări a politicilor de dezvoltare a țării, înaintând ideia unei noi Strategii de Dezvoltare Națională „Moldova 2030” în care urmează să-și găsească reflecție o viziune puternic centrată pe oameni și pe drepturile lor social-economice fundamentale
- Strategia urmează să fie aliniată la Obiectivele Dezvoltării Durabile, aplicând Agenda de Dezvoltare Durabilă 2030, conform Declarației Summit-ului privind Dezvoltarea Durabilă ONU, semnată de țară în septembrie 2015 la New York
- Pentru SND „Moldova 2030” se propune utilizarea unui concept al calității vieții care include 10 dimensiuni relevante: 1. Nivelul de venituri; 2. Condițiile de trai; 3. Condițiile de muncă; 4. Utilizarea timpului; 5. Nivelul de educație; 6. Starea de sănătate; 7. Climatul social; 8. Siguranța și securitatea publică; 9. Calitatea guvernării; 10. Calitatea mediului ambiant

Atenuarea emisiilor de gaze cu efect de seră: Cadrul strategic al Fondului Verde

► Contextul atenuării emisiilor de GES în R. Moldova

Accesul la credite

Rolul și contribuția părților interesate cheie

- ▶ **O gamă largă de actori din țară și regiune pot avea contribuție la identificarea acțiunilor de reducere a emisiilor de GES, - prin suportul lor, inclusiv financiar**
- ▶ **Actorii menționați corespund tuturor domeniilor de activitate a societății:**
 - A. Instituțiile guvernamentale*
 - B. Instituții naționale subordonate, autorități locale:*
 - C. Instituții bancare*
 - D. Sectorul privat*
 - E. Societatea civilă și organizațiile comunitare*

Prioritățile de programare

- **Prioritățile naționale de atenuare în contextul ariilor rezultatelor FVC**
- În vederea atingerii obiectivelor NDC, SDER prevede implementarea a 51 de NAMA, iar Comunicarea Națională 4 – 75 de NAMA
- Nu toate din aceste NAMA se încadrează în așa numitele **arii de rezultate** stabilite de FVC. Acestea corespund domeniilor:
 1. *Producerea energiei și accesul la aceasta*
 2. *Transportul*
 3. *Clădiri, orașe, industrii și aparate casnice*
 4. *Pădurile și utilizarea terenurilor*
- Totodată, din șirul celor care corespund domeniilor prioritare ale FVC sunt eligibile pentru finanțarea FVC doar celea care sunt catalogate ca:
 - aparținute măsurilor selectate pentru atingerea obiectivului condiționat al CND, adică reducerea cu 78% a nivelului emisiilor nete de GES către 2030 față de anul 1990.
 - Măsuri, care se conformează cu criteriile de finanțare ale FVC

Prioritățile de programare

➤ Criteriile de finanțare a FVC

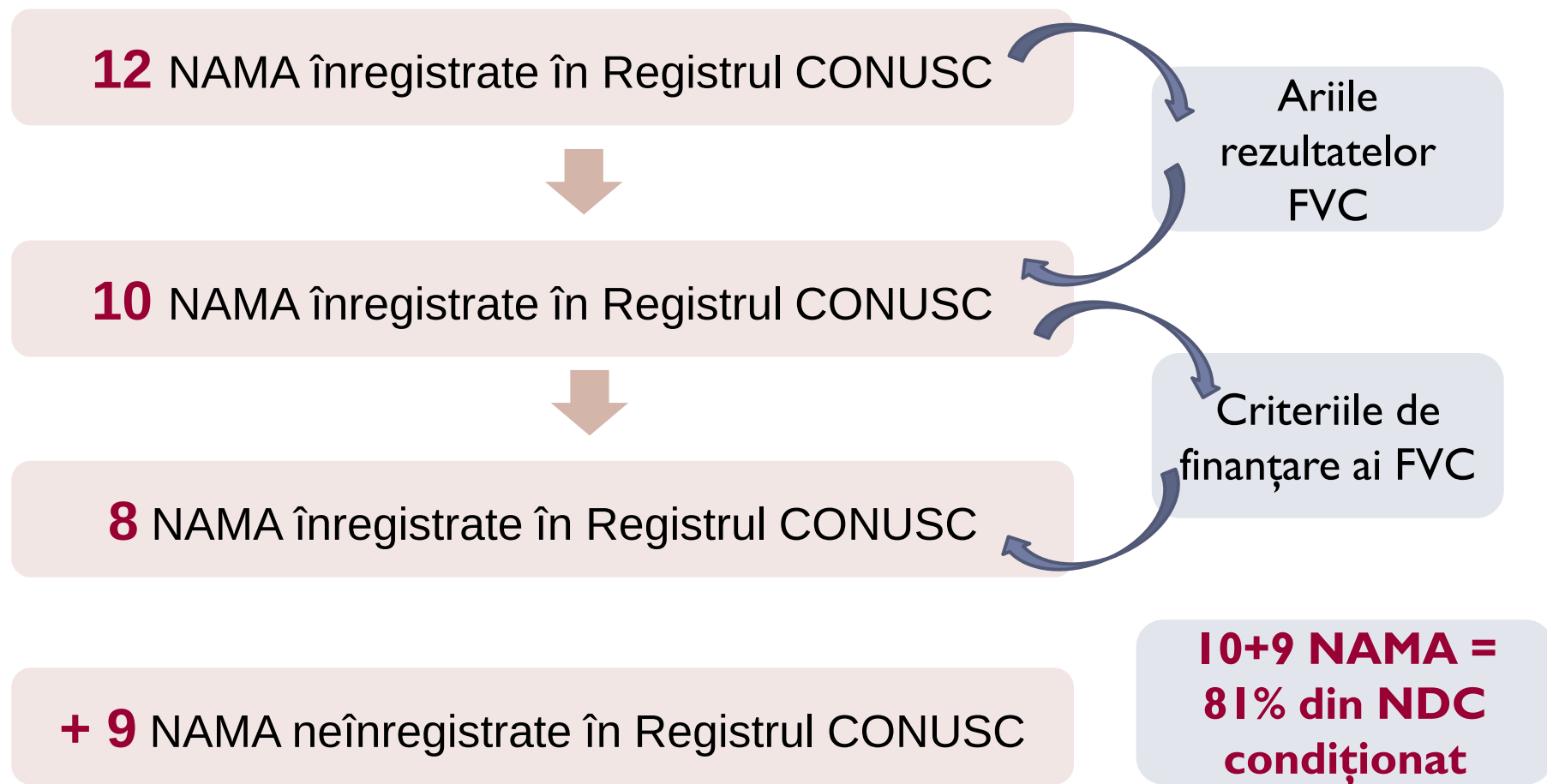
1. potențialul impactului
2. potențialul schimbării de paradigmă
3. potențialul de dezvoltare sustenabilă
4. necesitățile beneficiarului
5. posesia de țară
6. precum și eficiența și eficacitatea

➤ A treia condiție, dar nu ultima:

- acțiunile trebuie să se conformeze cu prioritățile țării, adică, pe lângă reducerea de emisii de GES, măsura trebuie să contribuie la rezolvarea problemelor strategice ale statului, la dezvoltarea durabilă a acestuia.

Prioritățile de programare

➤ Care NAMA se încadrează în exigențele FVC?

Prioritățile de programare

➤ Indicii de performanță minimi stabiliți de FVC pentru NAMA

- Reducerea emisiilor pe tot parcursul vieții cu cel puțin 750 kt CO₂eq
- Potențialul de creștere sau replicare este de cel puțin 2 ori mai mare decât cel al activității propuse în zona vizată
- Nivel semnificativ de co-beneficii prevăzute în cel puțin două din următoarele patru domenii: de mediu, sociale, economice sau de gen sensibile
- Dovezi clare că intervenția Fondului este dictată de lipsa surselor alternative de finanțare sau a capacității instituționale
- Scrisoare „No objection” a fost primită de la Autoritatea națională desemnată
- Demonstrarea alinierii la strategia sau planul privind schimbările climatice a țării
- costul estimat pe t CO₂ echivalent: sub 230 USD/t CO₂ echivalent
- un RIR mai mare de zero (propuneri atenuare sau din sectorul privat)

Prioritățile de programare

➤ NAMA înregistrate care satisfac „ariilor de rezultate”:

nr.	NAMA	Reducerea de emisii, ktCO ₂ /an către 2030	Investiția necesară , mil \$SUA	Investiția specifică , \$/tCO ₂ e acumulat
1	Promovarea surselor eoliene în RM	609	640	53
2	Promovarea CET-urilor de capacitate mică în RM	41	23.4	23
3	Promovarea pompelor de căldură în RM	148	180.1	108
4	Utilizarea energiei solare pentru producerea apei calde menajere în RM	116	606.3	758
5	Utilizarea salciei energetice pentru producerea energiei termice în RM	250	89.2	15
6	Promovarea obținerii energiei din deșeuri în RM	109	15.0	4
7	Autobuse și microbuze hibride și electrice în municipiul Chișinău	17.2	344.3	2006
8	Promovarea iluminatului eficient energetic în RM	327	236.3	52
9	Substituirea clincherului la producerea cimentului	301	100.2	92
10	Împădurirea terenurilor degradate, zonelor riverane și perdelelor de protecție în RM	284	144	10
16	TOTAL	2203	2379	
Gradul de acoperire a CND condiționat		58%		

Prioritățile de programare

➤ NAMA neînregistrate care satisfac „ariilor de rezultate”:

nr .	Acțiune	Reducerea de emisii, ktCO2/an către 2030	Investiția necesară , mil \$SUA	Investiția specifică , \$/tCO2e acumulat
1	Reducerea pierderilor în sistemul de transport și distribuție a energiei termice și la producerea acesteia	32	446	349
2	Promovarea și construcția centralelor fotovoltaice conectate la rețea	241	559	116
3	Utilizarea grupurilor electrogene pe biogaz pentru producerea energiei electrice și termice	54	37	28
4	Construcția de drumuri bune și foarte bune	197	2796	945
5	Promovarea eficienței energetice în transportul feroviar	15	0.4	1
6	Sporirea rezistenței termice a anvelopei clădirilor	98	232	59
7	Valorificarea biomasei în scop energetic	140	7	3
8	Aplicarea biocombustibilului de generația a 2-a pentru producerea energiei termice	26	7	13
9	Promovarea eficienței energetice în sectorul industrial	61	12	13
TOTAL		838	4473	
Gradul de acoperire a CND condiționat		23%		

Prioritățile de programare

- În baza celor 19 NAMA examinate, care acoperă 81% din CND au fost identificate prioritățile naționale conforme priorităților FVC:

1. Promovarea eficienței energetice
2. Promovarea surselor regenerabile de energie
3. Împădurirea terenurilor

1. Producerea energiei și accesul la aceasta
2. Transportul
3. Clădiri, orașe, industrii și aparate casnice
4. Pădurile și utilizarea terenurilor

- În condițiile în care țara importă 76% din resursele energetice necesare, eficiența energetică și promovarea SRE sunt considerate primordiale spre ridicarea nivelului de securitate energetică, iar Împădurirea terenurilor este dictată de aria mult redusă de acoperire cu păduri, doar 11,2%, în timp ce norma este de 16%.
- La faza identificării celor mai oportune NAMA din șirul de peste 130 acțiuni evidențiate, apartenența acestora priorităților de dezvoltare a țării a constituit criteriul de bază la selectarea lor.

Prioritățile de programare

➤ Necesitățile financiare

nr.	NAMA	Investiția necesară, total	Investiția din buget	Investiția beneficiarului	Grant	Împrumut concesional
1	Promovarea surselor eoliene în RM	640		128	219,4	293
2	Promovarea CET-urilor de capacitate mică în RM	23,4	0,16	8,33	3,4	11,5
3	Promovarea pompelor de căldură în RM	180,1	0,3	36	89,9	54
4	Utilizarea energiei solare pentru producerea apei calde menajere în RM	606,3	0,0	56,4	405,1	145,0
5	Utilizarea salciei energetice pentru producerea energiei termice în RM	89,2	0,05	8,9	18,0	62,2
6	Promovarea obținerii energiei din deșeuri în RM	15,03	0,75	5,93	0,9	7,45
7	Autobuse și microbuze hibride și electrice în municipiul Chișinău	344,3		262,6	81,7	
8	Promovarea iluminatului eficient energetic în RM	236,3	70,9	23,6	23,6	118,1
9	Substituirea clincherului la producerea cimentului	100,2	0,5	9,9	49,8	39,9
10	Împădurirea terenurilor degradate, zonelor riverane și perdelelor de protecție în RM	144	26,9	11,5	105,2	
19	TOTAL	2378,8	99,5	551,1	997	731,2

Monitorizare, Raportare, Verificare

- **MRV aplicat de FVC.** În conformitate cu p. 57 al Instrumentului de guvernare pentru FVC:

„Programele și proiectele, precum și alte activități finanțate de Fond vor fi monitorizate periodic pentru impact, eficiență și eficacitate, în conformitate cu regulile și normele procedurale stabilite de Consiliu.
Utilizarea monitorizării participative care implică părțile interesate va fi încurajată”.
- Proiectul actelor normative care va legaliza în țară aplicarea unei MRV bine structurate și eficiente pentru NAMA este la moment în proces de consultări publice, iar aprobarea și publicarea lor se așteaptă până la finele anului 2018.

Vă Mulțumesc pentru atenție!

Date de contact:
Ion COMENDANT, D.ș.t.

Tel/Fax: +373 22 232 247
GSM: +373 69 217 004
E-mail: icomendant@gmail.com